

**ՓՈՔՐ ՃԱՐՏԱՐԱԴԵՏԱԿԱՆ ՁԵՎԵՐԻ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ԵՎ ՑԻՍՏԵՌՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ
ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՈՐՊԵՍ ԿՐՊԱԿՆԵՐ**

Առնո Մկրտչի Բաղումյան¹, Գնել Վաղարշակի Եղիազարյան²

¹Ճարտարապետության և շինարարության Հայաստանի ազգային համալսարան, ք. Երևան, ՀՀ

²«Տարբերակ» ճարտարապետական ստուդիա, ք. Երևան, ՀՀ

*baghumyan.arn@gmail.com

Հոդվածն անդրադառնում է քաղաքային միջավայրի փոքր ճարտարապետական ձևերի՝ կրպակների խնդիրներին: Աշխատանքի նպատակն է քննարկել և վերլուծել քաղաքային միջավայրում փոքր ճարտարապետական ձևերին առնչվող խնդիրները, ինչպես նաև արդյունաբերական ցիստեռների կիրառման հնարավորությունները որպես փոքր ճարտարապետական ձևեր: Կատարվել է փոքր ճարտարապետական ձևերի, կրպակների և ցիստեռների վերաբերյալ տեղեկությունների, լուսանկարչական և արխիվային նյութերի ուսումնասիրություն՝ կիրառելով հավաքագրման, մոդելավորման և ընդհանրացման գիտական մեթոդները: Աշխատանքում ներկայացվել են փոքր ճարտարապետական ձևերի միջոցով չօգտագործվող և լրված ցիստեռների վերաօգտագործման և քաղաքային միջավայրում ինտեգրման հնարավորությունները:

Բանալի բառեր. փոքր ճարտարապետական ձև, կրպակ, ցիստեռ, վերաօգտագործում, ինտեգրում, քաղաքային միջավայր

Ներածություն

Ճարտարապետական միջավայրը ձևավորող տարրերի մեջ կարևոր տեղ են զբաղեցնում փոքր ճարտարապետական ձևերը, որոնց դասակարգումը շատ լայն է և ներառում է բազմաթիվ ֆունկցիոնալ գործառնություններ՝ հուշարձաններ, քաղաքային դարպասներ, մոնումենտներ, կրպակներ, վաճառարաններ, գովազդային վահանակներ, բարեկարգման դետալներ և այլ բազմապիսի ձևեր [1]: Դրանք տեղակայվում են փողոցների, հրապարակների, այգիների և նմանատիպ մարդաշատ վայրերի հարևանությամբ: Այդ է պատճառը, որ փոքր ճարտարապետական ձևերը, ինչպես քաղաքաշինական միջավայրը ձևավորող այլ օբյեկտները՝ շենքերը, շինությունները, հրապարակները, բնական և արհեստական լանդշաֆտները, հավասարապես ազդում են ընդհանուր քաղաքային պատկերի վրա:

Մյուս կողմից, զարգացող քաղաքներում բնակչության աճը և մարդաշատ վայրերում կուտակումներն առաջացնում են սպասարկող օբյեկտների ավելացման պահանջարկ: Այս ամենի շնորհիվ դրական կամ բացասական կերպով հրապարակներում և փողոցներում փոխվում են միջավայրի գեղարվեստական առանձնահատկությունները: Դրա վառ ապացույցն է Լաս Վեգաս

քաղաքը (ԱՄՆ), որտեղ շենքերը և շինությունները քողարկված են տարբեր ֆունկցիաների փոքր ճարտարապետական ձևերի ետին պլանում [2]:

Այդպիսով, հանրության պահանջների, բիզնեսի և շուկայական բաղադրիչների ապահովման հետ մեկտեղ առաջանում են փոքր ճարտարապետական ձևերի գեղարվեստական ներդաշնակության խնդիրներ: Այդ է պատճառը, որ արդի ճարտարապետության առաջ ծառացած խնդիրների շարքին են դասվում նաև փոքր ճարտարապետական ձևերը՝ որպես միջավայրի ձևավորման կարևոր բաղադրիչ: Այդ ձևերի դիզայնի ծավալատարածական լուծումները կարևոր դեր են կատարում միջավայրին ինտեգրման գործում: Դրանում առաձևահատուկ է, որ վերոհիշյալ օբյեկտները չհանդիսանան որպես շենքերի և շինությունների փոքրացված տարբերակներ: Սա է տարածում գտած այն պատճառներից մեկը, որով շենքերի և շինությունների անսամբլներում տեղի են ունենում անհավասարակշռություններ: Նմանատիպ օրինակներ շատ կան քաղաքներում, որտեղ փոքր ճարտարապետական ձևերն անտեղի մրցակցության մեջ են մտնում ավելի մասշտաբային օբյեկտների հետ:

Համաշխարհային պրակտիկայում փոքր ճարտարապետական ձևերի տարբեր մոտեցումներ և օրինակներ կան: Դրանցից կարելի է նշել Սլովենիայում 1970 թ. լայն տարածում գտած «K67» կրպակը, որը կիրառվել է տարբեր ֆունկցիոնալ գործառնություններով [3]:

Փոքր ճարտարապետական ձևերի նախագծման սկզբունքները բազմազան են և դրանց մի մասի վերաբերյալ իրենց աշխատություններում անդրադարձել են Կուլիկովան, Պյատիխը, Չեսնիկովը և այլոք [4, 5]: Լանդշաֆտի և բարեկարգման հիմունքների մասին իր ուսումնասիրություններով հանդես է եկել Բալաշկինան [6]: Փարիզում ճարտարապետ Բ.Շումի իրականացված «Պարկ դե լա Վիլետ» նախագծում հատուկ շեշտադրում է կատարվել ճարտարապետական ձևերի այգում ինտեգրվելու խնդրի վրա [7]:

Ամբողջացնելով հանրության կողմից շրջանառված հրապարակումները և քննարկումները, սույն աշխատությամբ փորձ է արվում առևտրային նշանակության փոքր ճարտարապետական ձևերի դիզայնի համար բացահայտել նոր հնարավորություններ և մեթոդներ:

Հաշվի առնելով ԽՍՀՄ-ի փլուզումից հետո ՀՀ տարածքում առկա մի շարք քաղաքների արդյունաբերական պատմության և գործառնությունների դադարեցումը, հարկ է նշել, որ այդ քաղաքների լանդշաֆտը լի է արդյունաբերական տարբեր մնացորդներով, կառույցներով, որոնք աշխատել են արտադրական ենթակառուցվածքում և տարբեր պատճառներով չեն վերաօգտագործվել: Վերոհիշյալ սարքավորումներից են ցիստեռները, որոնք մեծ մաս են կազմում և սույն հոդվածի ուսումնասիրության արդյունքում դիտարկվում են որպես փոքր ճարտարապետական ձևերում կիրառելի բաղադրիչներ: Ցիստեռներն արդեն իսկ առանձին օբյեկտներ են և չեն առնչվում շենքերի և շինությունների հետ:

Հոդվածի առաջին մասում նկարագրվում են փոքր ճարտարապետական ձևերի օրինակներ ՀՀ տարբեր քաղաքներում և քննարկվում են դրանց ճարտարապետագեղարվեստական խնդիր-

ները: Այնուհետև, երկրորդ մասում ներկայացվում են կրպակների միջազգային օրինակներ և մեթոդներ, որոնց վրա պատկերավոր երևում են փոքր ճարտարապետական ձևերի, որպես առանձին քանդակային օբյեկտ կիրառելու առավելությունները:

Ամբողջացնելով տեղական և միջազգային փորձի հիման վրա արված եզրահանգումները, առաջարկվում են որպես փոքր ճարտարապետական ձևեր վերաօգտագործել ցիստեռները: Չնայած դրանք կարող են լինել տարբեր չափերի և ձևերի, սույն հոդվածում աքսոնոմետրիկ պատկերների միջոցով ներկայացվում է վերաօգտագործման մեկ օրինակ:

Նյութեր և մեթոդներ

Աշխատությունը մշակվել է 2023 թ. փետրվար ամսից իրականացված ուսումնասիրության հիման վրա: Գիտական հրապարակումների, արխիվային նյութերի, լուսանկարչական և չափագրական հետազոտությունների հիման վրա այն մշակվել է վերլուծության, փաստերի համադրման, համեմատությունների և ընդհանրացման գիտական մեթոդներով: Քննարկվել են փոքր ճարտարապետական ձևերի գեղարվեստական առանձնահատկությունները, միտումները և քաղաքային միջավայրում ունեցած ազդեցությունները: Համեմատություններ են իրականացվել միջազգային հարթակներում շրջանառվող փոքր ճարտարապետական ձևերի և տեղական փորձերի միջև, որոնցից հատկանշական է Սլովենիայում արտադրված «K67» մոդուլային ծավալը, որի վերաօգտագործման շնորհիվ այն վերածվել է տարբեր ֆունկցիոնալ նշանակության կրպակների: Փորձ է արվել բացահայտել մոդելավորման մեթոդով արդյունաբերական մնացորդներից փոքր ճարտարապետական ձևերի ստացման հնարավորությունները: Փորձերի արդյունքները ներկայացված են եռաչափ գրաֆիկական պատկերներով:

Արդյունքներ և քննարկում

ՀՀ քաղաքներում կրպակների և փոքր ճարտարապետական ձևերի խնդիրները: Քաղաքային միջավայրում ժամանակի ընթացքում ձևավորվել է պահանջ տարբեր ֆունկցիաների կրպակների՝ պաղպաղակի, սուրճի, մամուլի և այլն, սակայն դրան զուգահեռ ճարտարապետագեղարվեստական առանձնահատկություններն անուշադրության են մատնվել, որոնցով պետք էր ձևերի և հանրային միջավայրի միջև նյութական կապ ստեղծվեր և ինտեգրվեր այդ միջավայրին:

Ընդհանուր առմամբ, փոքր ճարտարապետական ձևերի քանակի կտրուկ աճի հետ մեկտեղ նվազեցին գեղարվեստական չափանիշները: Կրպակները կառուցվեցին նույն սխեմայով, ինչ բնակելի և ոչ բնակելի կառույցներն ու շենքերը: Ինչպես կառույցները՝ կրպակներն ունեն կարկասային համակարգ, պատեր, տանիք, երեսապատում, պատուհան, դուռ և այլ ճարտարապետական էլեմենտներ և չնայած կրպակները շատ ավելի փոքր մասշտաբի են, այնուամենայնիվ, դրանք ընկալվում են որպես կառույց, որն էլ հենց պատճառ է հանդիսանում հանրային տարածքում ինտեգրման խնդիրների: Փոքր ճարտարապետական ձևերի նկատմամբ յուրահատուկ մոտեցումը որպես միջավայրի քանդակային և դեկորատիվ օբյեկտի, նպաստում է շենքերի և շինությունների

կոմպոզիցիոն առանձնահատկությունների և արտահայտչականության բարձրացմանը [8]: Կրպակների՝ որպես շենք կամ կառույց հանդիսանալու փաստը նվազեցնում է շենքերի կարևորությունը և թուլացնում է անսամբլային ամբողջականությունը:

Երևան քաղաքում կրպակների ոճային և գեղարվեստական չափորոշիչներն ամբողջությամբ անկախ են, չեն տեղավորվում որևէ դիզայնի սկզբունքի մեջ: Դրանով կրպակները բացասական ազդեցություն են ունենում ընդհանուր քաղաքային միջավայրի վրա (նկ. 1):

Նկ. 1. Մուրճի և պաղպաղակի կրպակներ Երևան քաղաքում

Միջազգային փորձ: Ի տարբերություն ներկայացված կրպակների, քանդակները կամ տարբեր արվեստի օբյեկտները, անկախ մասշտաբից, կարող են ինտեգրվել և ընկալվել որպես քաղաքային միջավայրի մի մաս:

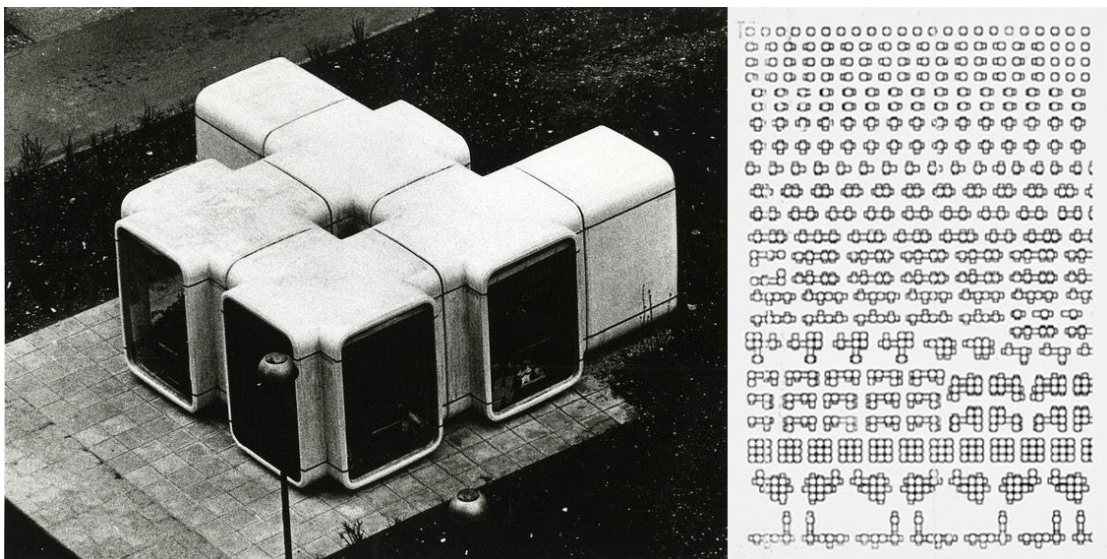
Նկ. 2. Կրպակների համաշխարհային օրինակներ

Պատճառն այն է, որ նման օբյեկտները զերծ են ճարտարապետական էլեմենտներից և չունեն պատեր, տանիք, կարկասային համակարգ և այլն: Դիտարկենք, որպես փոքր ճարտարապետական ձև, թեյնիկը (նկ. 2): Անկախ թեյնիկի մասշտաբային փոփոխությունից, օբյեկտային և քանդակային ընկալումը մնում է անփոփոխ: Այդպիսով, միջավայրում շենքերի և կառույցների հետ թեյնիկը չի կարող առնչվել, այն միևնույն է կոդիտարկվի որպես դեկորատիվ էլեմենտ: Պատահական չէ, որ փոքր ճարտարապետական ձևերի և դեկորատիվ կիրառական արվեստների փոխադարձ կապը շատ սերտ է: Այստեղից կարելի է անել հետևություն, որ փոքր ձևերի համար տվյալ պարագայում պետք է կիրառել առանձնահատուկ գեղարվեստական լուծումներ և տարանջատել դրանց շենքերից և կառույցներից:

Փոքր ճարտարապետական ձևերին բնորոշ է նաև արագորեն տեղափոխվելու, փոխակերպվելու հնարքները՝ կցումներ, միացումներ և այլն: Հենց դրանով է պայմանավորված ժամանակավոր և դինամիկ կիրառությունները: Օրինակ՝ Սլովենիայում արտադրված «киоск K67»-ը դարձավ հայտնի իր բազմաֆունկցիոնալ, դինամիկ և բջջային առանձնահատկությունների շնորհիվ: Կրպակի հեղինակ Սաշա Մախտիգը ի սկզբանե այն նախագծել էր որպես ավտոկայանատեղիների անցակետ: Անցած դարի 70-ականներին այն լայն տարածում գտավ, վերաօգտագործվելով որպես տարբեր ֆունկցիաների կրպակներ: 1999 թ. դրությամբ կրպակի արտադրանմուշների քանակը հասել էր 7500-ի: Այնուհետև կրպակի հոչակը տարածվեց աշխարհի տարբեր երկրներում՝ Լեհաստան, Ճապոնիա, Նոր Զելանդիա, Իրաք, ԱՄՆ և ԽՍՀՄ: Աշխարհի տարբեր երկրներում կրպակը կիրառվում է առևտրի տարբեր ֆունկցիաներով՝ սուրճ, պաղպաղակ, բանջարեղեն, թերթ և այլն:

Մոդուլի կրկնության շնորհիվ կրպակը կարող էր բազմակի անգամներ մեծանալ, վերածվել գրասենյակի, խանութի, պահեստի (նկ. 3): Ինչպես նկատում ենք, ի սկզբանե այլ նպատակի ծառայող ծավալը վերածվելով տարբեր նշանակության կրպակների, լայն տարածում գտավ, ինչը չի բացառում, որ այլ ծավալներ, մոդուլներ ևս կարող են արժանալ նման ճակատագրի:

Սույն օրինակով, առանձնացնելով կրպակների մոդուլային կառուցվածքի առավելությունները և համադրելով միջազգային և տեղական օրինակների վերլուծության հետ, կարելի է գալ այն եզրահանգման, որ կրպակները պետք է դիտարկվեն որպես առանձին օբյեկտ, քանդակ, բջիջ կամ մոդուլ: Դրանով միջավայրը ձևավորող յուրաքանչյուր օբյեկտ կստանձնի առանձնահատուկ դեր: Որպես կրպակ կարելի է դիտարկել այնպիսի ծավալներ, որոնք ունեն հստակ տիպային կառուցվածք, աղերս չունեն շենքերի և շինությունների հետ և կարող են ենթարկվել տարբեր փոխակերպումների: Նմանատիպ ծավալներ ՀՀ տարածքում կարելի է գտնել երբեմնի գործարաններում, որոնք ԽՍՀՄ փլուզումից հետո դադարեցին գործել և ժառանգեցին մեծ քանակությամբ գույք և սարքավորումներ:

Նկ. 3. «Киоск K67» կրպակի մոդուլի կցման հնավորությունները

Արդյունաբերական ցիստեռնը որպես փոքր ճարտարապետական ձև:

Ուսումնասիրելով ՀՀ արդյունաբերական քաղաքների պատմությունները և ներկայիս իրավիճակը, պարզ է դառնում, որ ԽՍՀՄ փլուզումից հետո արդյունաբերական խոշոր գործարանների, ինչպիսիք են՝ Վանաձորի քիմիական, Հրազդանի «Հրազդանմաշ» գործարանների և այդ թվում նաև այլ քաղաքների արդյունաբերական համալիրների տարածքում կան մի շարք սարքավորումներ, ռեզերվուարներ և ցիստեռններ: Դրանցից առանձնացվել են ցիստեռնները, որոնք սույն աշխատության թեմայի շրջանակում կարևոր նշանակություն ունեն (նկ. 4):

Նկ. 4. Գործարանների տարածքներում կուտակված ցիստեռններ

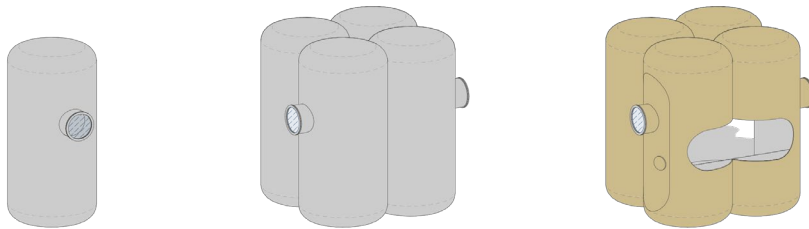
Ցիստեռնները, որոնց վերաօգտագործման կանխատեսումները անորոշ են, սույն աշխատության շրջանակում, որոշակի տրանսֆորմացիաների ենթարկելով, առաջարկվում է վերաօգտագործել որպես փոքր ճարտարապետական ձևեր: Աշխարհում արդյունաբերական թափոնների նմանատիպ վերաօգտագործման մեթոդները լայն տարածում ունեն [1, 8, 9]: Ցիստեռնները ներքին կառուցվածքով հարմարավետ են կիրառման համար, իսկ գեղարվեստական տեսանկյունից դրանք աղերս չունեն շենքերի և կառույցների հետ: Այսպիսով, վերցնելով ցիստեռնները և նմանատիպ մետաղական էլեմենտները, հնարավոր է ենթարկել որոշակի ձևափոխումների և վերաօգտագործել որպես տարբեր ֆունկցիոնալ նշանակության կրպակներ: Ցիստեռնները դասակարգվում են մի շարք առանձնահատկություններով և տարբերվում են ըստ չափերի, ձևերի, ինչպես նաև, թե ինչ հեղուկների համար են դրանք նախատեսված: Սույն հոդվածի շրջանակում քննարկվում է ընդհանրացված գաղափար, որը տարբեր տեսակի ցիստեռնների համար կարող է որոշակիորեն փոփոխվել: Տվյալ պարագայում, դիտարկելով ցիստեռնը որպես մոդուլ, հնարավոր է կտրման և զոդման միջոցով մի քանի ցիստեռններով ստանալ խոշոր մոդուլ (նկ. 5, 6): Ըստ ֆունկցիոնալ պահանջի կտրելով պատուհաններ և դռներ, այն կվերածվի օգտագործելի ծավալի՝ սենքի, որի մեջ համապատասխան կահույք և սարքավորում տեղադրելով այն կվերածվի տարբեր ֆունկցիաներով կրպակների՝ մամուլի, սուրճի, պաղպաղակի և այլն:

Թեև քննարկվում է ցիստեռնների վերաօգտագործման ընդհանրացված գաղափարը ծավալահատակագծային տեսանկյունից, պետք է նաև հաշվի առնել ջերմամեկուսացման, ջեռուցման և ինժեներական կոմունիկացիաների բաղադրիչները: Դրանք կախված են ցիստեռնների համապատասխան պարամետրերից: Ընդհանուր դեպքերի համար ջերմամեկուսացումը հնարավոր է

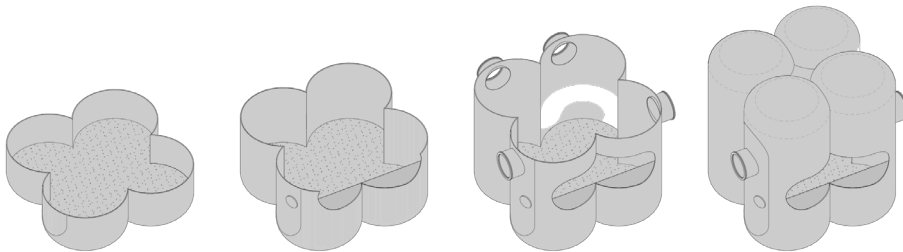
իրականացնել պոլիուրետանային փրփուրով: Հարկ է նշել, որ կան ցիստեռներ, որոնք ունեն ջերմամեկուսացման շերտեր: Օրինակ, կաթի տեղափոխման համար նախատեսված թերմոսային ցիստեռներն ի սկզբանե ունեն երկշերտ մետաղական կառուցվածք և դրանց միջև առկա է ջերմամեկուսիչ շերտ, ինչն էլ թույլ կտա ներսում ապահովել մարդու աշխատանքի համար բարենպաստ ջերմային պայմաններ: Ջրի օգտագործումը պետք է իրականացնել նախապես պաշարված ջրի օգտագործման մեթոդով: Էլեկտրաէներգիայի օգտագործումը կարելի է մատակարարել մոտակա էներգիայի աղբյուրներից, իսկ դրանց բացակայության դեպքում՝ վառելիքային գեներատորների միջոցով: Այս պահանջները բավարարելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել կոնկրետ օրինակի ցիստեռնի առանձնահատկությունները և տեղի պայմանները:

Հարդարման համար ցիստեռները կարելի է ներկել, թաղանթապատել կամ կիրառել նմանատիպ այլ մեթոդներ: Հարդարման մեթոդների կիրառումը շատ կարևոր է, և անհրաժեշտ է ի սկզբանե հաշվի առնել կրպակի թեմատիկ, ֆունկցիոնալ և շրջակա միջավայրի էսթետիկ առանձնահատկությունները [10]:

Ցիստեռնի առավելությունն այն է, որ ծավալային առանձնահատկությունները շատ արտահայտիչ են և ճիշտ հարդարման, գույների, պատկերների ընտրության արդյունքում դրանք էլ ավելի կառանձնանան շենքերից և շինություններից:

Նկ. 5. Ցիստեռների օգտագործման տարբերակներ

Նկ. 6. 4 ցիստեռների միավորումից ստացված ծավալի հորիզոնական հատույթները

Եզրակացություն

Ամփոփելով աշխատությունը, հարկ է նշել, որ դիտարկվել է քաղաքային միջավայրում կրպակների ինտեգրման խնդիրը, առաջ քաշելով շենքերի և կրպակների փոխադարձ կապերը միջավայրի ձևավորման մեջ: Հաշվի նստելով փոքր ճարտարապետական ձևերի արտերկրի փորձի հետ, առաջ է քաշվել կրպակների՝ որպես առանձին քանդակային օբյեկտ հանդես գալու գաղափարը: Այսպիսով, կրպակները պետք է տեղադրվեն այգիներում, պուրակներում և այլ հանրային

տարածքներում որպես քանդակներ և արվեստի օբյեկտներ: Սրանով քաղաքում կարող է ավելանալ ճարտարապետական նոր լեզու, որով կրպակները և նման օբյեկտները կինտեգրվեն քաղաքի կյանքին: «Киоск K67»-ի օրինակով քննարկվել են փոքր ճարտարապետական ձևի փոխակերպման և կիրառման լայն հնարավորությունները, ինչից էլ եզրահանգվել է, որ հնարավոր է մշակել համապիտանի մոդուլ և կիրառել այն տարբեր ֆունկցիաներով: ՀՀ տարբեր քաղաքների գործարանների տարածքներում ուսումնասիրվել են մի շարք սարքավորումներ, որոնցից առանձնացվել է ցիստեռնը:

Կատարված ուսումնասիրության ընդհանրացման և փաստերի համադրության շնորհիվ մշակվել է ցիստեռնի՝ փոքր ճարտարապետական ձևերում վերաօգտագործելու ընդհանրացված գաղափար և ներկայացվել է ցիստեռնի փոխակերպման ծավալատարածական հնարավորությունները եռաչափ գրաֆիկական պատկերների և հատույթների միջոցով: Այսպիսով, փոքր ճարտարապետական ձևերում կարելի է կիրառել մեթոդ, ինչով կրպակները, որպես քանդակային և առանձին օբյեկտ, ցիստեռների մոդուլային կիրառման արդյունքում կինտեգրվեն քաղաքային միջավայրին:

Գրականության ցանկ

- [1] **Н.В. Самойлова**, Малые архитектурные формы: въездной знак. особенности проектирования: уч. пос. Волгоградский ГТУ, Волгоград, 2018, 100 с.
- [2] **R. Ventury, D. Scott Brown, S. Izenour**, Learning from Las Vegas: The forgotten symbolism of architectural form, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, and London, 1977.
- [3] The enduring lives of Sasa Machtig's modular creations. Available online: https://metropolismag.com/profiles/the-enduring-lives-of-sasa-machtigs-modular-creations/?utm_medium=website&utm_source=archdaily.com (accessed 13.04.2023).
- [4] **Н.А.Куликова, А.М. Пятых**, Малые архитектурные формы: уч. пос. ФГБОУ ВО Волгоградский ГАУ, Волгоград, 2018, 92 с.
- [5] **В. Г.Чесников**, Малая архитектурная форма в исторической среде: методические указания к выполнению курсовой работы N4 для студентов 1-го курса направления подготовки 07.03.02 «Реконструкция и реставрация архитектурного наследия». ВГТУ, Воронеж, 2017, 24 с.
- [6] **Е.С.Балашкина**, Внешние благоустройства микрорайона. Стройиздат, Москва, 1964, 174 с.
- [7] **Bernard Tschumi**, Architecture concepts: red is not a colour, Rizzoly, New York, 2012, 776 p.
- [8] **В.Ляпустин**, Архитектурный композитор. ТАТЛИН, Екатеринбург, 2019, 736 с.
- [9] Reuse industrial equipment as art. Available online: <https://techiazi.com/10-techniques-for-reusing-industrial-equipment/> (accessed 13.04.2023).
- [10] **С. Б.Кожевников, Г. А.Ермоленко**, Эстетика городского пространства: от карнавала до стрит-арта. Вестник МГПУ (2019) 9 . DOI 10.25688/2078-9238.2019.30.2.08.

ПРОБЛЕМЫ МАЛЫХ АРХИТЕКТУРНЫХ ФОРМ И ВОЗМОЖНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ЦИСТЕРН КАК КИОСКОВ

Арно Мкртичевич Багумян^{1*}, Гнел Вагаршакович Егиазарян²

¹Национальный университет архитектуры и строительства Армении, г. Ереван, РА

²Архитектурная студия “Тарберак”, г. Ереван, РА

*baghumyan.arn@gmail.com

Статья рассматривает проблемы малых архитектурных форм городской среды и киосков. Цель работы является обсуждение и анализ проблем, связанных с малыми архитектурными формами в городской среде и возможности повторного использования промышленных цистерн в качестве малых архитектурных форм. Научными методами сбора, моделирования и обобщения, примененных на основе изучения информации, выполнено исследование малых архитектурных форм, сведений о киосках и цистернах, архивных материалов. В работе представлены возможности повторного использования неиспользуемых и заброшенных цистерн, интеграции их в городскую среду через малые архитектурные формы.

Ключевые слова: малая архитектурная форма, киоск, резервуар, повторное использование, интеграция, городская среда

PROBLEMS OF SMALL ARCHITECTURAL FORMS AND POSSIBILITIES OF USE OF TANKERS AS KIOSKS

Arno Baghumyan^{1*}, Gnel Yeghiazaryan²

¹National University of Architecture and Construction of Armenia, Yerevan, RA

²“Tarberak” architectural studio, Yerevan, RA

*baghumyan.arn@gmail.com

The article discusses the problems of small architectural forms in the urban environment, kiosks. The aim of the article is to discuss and to analyze the problems related to small architectural forms in the urban environment and the possibility of reuse of industrial cisterns as small architectural forms. The article is developed by scientific methods of collecting, modeling and generalizing, applied on the basis of studying information about small architectural forms, information about kiosks and cisterns, archival materials. The paper presents the opportunities of reuse of unused and abandoned cisterns by integrating them into the urban environment through small architectural forms.

Keywords: Small architectural forms, kiosk, reservoir, reuse, integration, urban environment

Բաղումյան Առնո Մկրտչի (ՀՀ, ք.Երևան) - ՃՇՀԱՀ, Ճարտարապետական նախագծման և Ճարտարապետական միջավայրի դիզայնի ամբիոն, մագիստրոս, (+374)44474471, baghumyan.arn@gmail.com, **Եղիազարյան Գնել Վաղարշակի** (ՀՀ, ք.Երևան) - «Տարբերակ» Ճարտարապետական ստուդիա, Ճարտարապետ, (+374)77955974, gneleghiazaryan@gmail.com.

Багумян Арно Мкртичевич (РА, г. Ереван) - НУАСА, кафедра Архитектурного проектирования и дизайна архитектурной среды, магистр, (+374)44474471, baghumyan.arn@gmail.com, **Егиазарян Гнел Вагаршакович** (РА, г. Ереван) - Архитектурная студия “Тарберак”, архитектор, (+374)77955974, gneleghiazaryan@gmail.com

Baghumyan Arno (RA, Yerevan) - NUACA, Chair of Architectural Drafting and Design of Architectural Environment, Master (+374)44474471, baghumyan.arn@gmail.com, **Yeghiazaryan Gnel** (RA, Yerevan) - “Tarberak” architectural studio, architect, (+374)77955974, gneleghiazaryan@gmail.com.

Ներկայացվել է՝ 28.04.2023թ.

Գրախոսվել է՝ 03.05.2023թ.

Ընդունվել է տպագրության՝ 30.08.2023թ.